

INTERNATIONELLA
HANDELSHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

De nya löneunderlagsreglerna

Uppfyller lagstiftaren sitt syfte?

Masteruppsats inom Affärsjuridik (skatterätt)

Författare: Joakim Svanström

Handledare: Cathrine Rosell

Framläggningsdatum 2014-05-12

Jönköping Maj 2014

Masteruppsats inom affärsjuridik [skatterätt]

Titel:	Effekterna av de nya löneunderlagsreglerna
Författare:	Joakim Svanström
Handledare:	Cathrine Rosell
Datum:	2014-05-12
Ämnesord	Fåmansföretag, 3:12, Fåmansföretagsbeskattning, Delägarbeskattning, Löneunderlag, Takregeln.

Sammanfattning

Den 1 januari 2014 infördes nya regler gällande beskattning av delägare i fåmansföretag. Reglerna har mött kritik från flera remissinstanser och uppsatsens syfte är att kritiskt granska de lagändringar som har genomförts. Uppsatsens utgångspunkt är att överskådligt presentera de regleringar som finns inom fåmansföretagsbeskattning i dagsläget, att undersöka de syften och motiv som lagstiftaren haft för lagförändringen och den kritik som förändringen har mött, samt att ge ett historiskt perspektiv för syftet med reglerna. Författaren går i analysen igenom de incitament som lagstiftaren, genom lagförändringen, ger till delägare i fåmansföretag och hur väl de sammanfaller med lagstiftarens syfte. En analys genomförs även av de alternativa förslag på förändrade löneunderlagsregler som har framkommit i propositionen samt i remissvaren.

I slutsatserna framkommer att det kan ifrågasättas om de premisser som lagstiftaren utgår ifrån i propositionen stämmer överens med verkligheten. Vidare anser författaren att lagförändringen ger incitament till fåmansföretag, med många delägare och många anställda, att omstrukturera sig i mindre enheter. Förändringen har dock positiva skattemässiga effekter för delägare i mindre företag, med ett löneunderlag upp till 60 IBB. Slutsatsen är att förändringen ger konsekvenser som är svåra att förutse och det är tveksamt om lagstiftarens syften kommer att uppfyllas. De alternativa förslag på lagstiftning som framkommit framstår som klart mer förutsägbara och skulle erbjuda en högre nivå av flexibilitet än vad som ryms i dagens lagstiftning.

Master Thesis in Commercial and Tax law [Tax law]

Title: Consequences of the new close company taxation law
Author: Joakim Svanström
Tutor: Cathrine Rosell
Date: 2014-05-12
Subject terms **Close companies, 3:12, Close company taxation, shareholder taxation, salary details.**

Abstract

On the 1st of January 2014, new legislation was introduced on taxation of shareholders in close companies. The legislation has faced criticism from several of the respondents and the purpose of the master's thesis is to critically examine the legislative amendments made. The base of the thesis is to present the legislation within taxation of shareholders in close companies, to examine the purposes and motives of the legislator and the criticism received for the legislative amendments, as well as provide a historical perspective of the purpose of the rules. An analysis of the incentives that the legislator is providing shareholders in close companies, with the amendments, and the extent to which they reflect the purpose of the legislation. The thesis also analyses the alternative legislative proposals that has been proposed in the preparatory work and by the respondents.

The author concludes that it is questionable whether the premise that the legislature assumes reflect reality. The legislative amendments also gives close companies with a large number of shareholders incentives to restructure into smaller units. The amendments does however have positive taxation effects on shareholders in smaller close companies, with salary details less than 60 income base amounts. The conclusion is that it is doubtful whether the legislature's purposes are met, since the legislative amendments has consequences that are difficult to predict. The alternative legislative amendments that has been proposed appears clearly more predictable and offer a flexibility that the current legislation does not provide.

Förord

Författaren vill ta tillfället i akt att tacka sin familj för allt stöd. Ett särskilt tack riktas även till handledaren Cathrine Rosell, för allt stöd och hjälp under uppsatsens gång.

Innehåll

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Syfte och avgränsning.....	2
1.3	Metod och material.....	3
1.4	Disposition.....	4
2	Fåmansföretag.....	5
2.1	Huvudregeln.....	5
2.2	Konsultregeln	5
2.3	Kvalificerade andelar.....	6
2.3.1	Verksam i betydande omfattning	7
2.3.2	Samma eller likartad verksamhet.....	7
2.4	Gränsbeloppet.....	8
2.5	Löneunderlagsregeln.....	9
2.6	Utdelning, kapitalvinster eller tjänsteinkomst.....	11
2.7	Kommentarer	11
3	Historik.....	13
3.1	3:12 reglerna och löneunderlaget fram till 2014	13
3.2	Kommentarer till den historiska utvecklingen	16
4	De nya 3:12 reglerna	18
4.1	Övergripande Syfte	18
4.1.1	Kommentarer till syftet	19
4.2	Kapitalandelskrav	21
4.2.1	Kommentarer	22
4.3	Höjt lönebaserat utrymme	22
4.3.1	Kommentarer.....	23
4.4	Löneuttagskravet.....	24
4.4.1	Kommentarer.....	25
4.5	Tak för storleken på det lönebaserade utrymmet	25
4.5.1	Kommentarer.....	26
4.6	Sammantagna effekter enligt propositionen	27
4.7	Lagrådets kritik av förslaget	27
4.7.1	Kommentarer.....	28
5	Analys	29
5.1	Uppfylls syften och motiv.....	29
5.2	Alternativa lösningar.....	33
6	Slutsatser.....	35

Förkortningslista

ABL	Aktiebolagslag
FAR	Föreningen auktoriserade revisorer
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IBB	Inkomstbasbelopp
IL	Inkomstskattelag
NSD	Näringslivets skattedelegation
Prop.	Proposition
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SFS	Svensk författningssamling

I Inledning

I.1 Bakgrund

En proposition avseende bland annat en förändrad löneunderlagsregel röstades igenom och blev gällande rätt, den 1 januari 2014.¹ Förslaget tar sin utgångspunkt i den överkompensation som regeringen anser tillfaller vissa verksamma delägare i fåmansföretag med många delägare och många anställda.² Fåmansföretag har haft en särskild position inom skatterätten i Sverige.³ Genom att delägare som är aktiva i företaget innehar både en position som anställd och ägare finns det möjligheter att välja huruvida inkomster i företaget ska betalas ut som lön eller som utdelning. Efter införandet av det duala skattesystemet i Sverige där tjänsteinkomster beskattas progressivt och kapitalinkomster beskattas med en fast procentsats innebär det att, speciellt för höginkomsttagare, det finns incitament till inkomstomvandling från tjänsteinkomst till kapitalinkomst.⁴

Särskilda regler, ofta refererade till som 3:12 reglerna, har därför tillkommit för att komma tillrätta med de potentiella problem som finns vid beskattning av delägare i fåmansföretag.⁵ Reglerna har även i viss mån försökt separera vad som är inkomster på grund av delägarens arbete och vad som är inkomster på investerat kapital. Utformningen av reglerna har, speciellt vid tidigare regleringar, haft som syfte att förhindra inkomstomvandling genom att begränsa det belopp som ska tas upp till beskattning som kapitalinkomster.⁶

Sedan skattereformen i början på 90-talet har 3:12 reglerna genomgått flera förändringar, från, att ha en begränsande effekt, till att 2006 sänka den effektiva beskattningen till 20 procent och höja det lönebaserade utrymmet.⁷ Förändringarna under åren 2006 fram till 2014 har handlat om att öka stimulera investeringar i företag men möjligtvis har pendeln nu

---

¹ Prop. 2013/14:1. Se även SFS 2013:1106.

² Prop. 2013/14:1, s. 260.

³ Prop. 1989/90:100, s. 467 – 470.

⁴ Prop 2013/14:1, s. 295 – 297.

⁵ Prop. 1989/90:110, s. 597.

⁶ Id, s 467-468.

⁷ Ericson, Peter, Fall, Johan, *Några ekonomiska aspekter på 3:12 reglernas utveckling*, s. 842 Skattenytt 2013.

svängt tillbaka till att begränsa fåmansföretag igen.⁸ Löneunderlaget i företaget och därigenom öka delägarens möjligheter till lågbeskattad utdelning.⁹

Promemorian¹⁰ till de nya 3:12 reglerna har mött kritik i flera avseenden ifrån bland annat lagrådet, samt flera remissinstanser.¹¹ Förslaget gick, dock med vissa mindre förändringar, igenom och är från och med den 1 januari 2014 gällande rätt i Sverige.¹²

Löneunderlagsregeln är en viktig del av fåmansföretagsreglerna och kan innebära stora skillnader i beskattning för delägare i fåmansföretag i Sverige. Mitt intresse för att skriva om fåmansföretagsbeskattning, med inriktning mot de nya reglerna grundar sig i utmaningen att lagstifta på ett område som innehåller vitt skilda typer av bolag och ägare. Att lagstifta inom detta område och få önskat resultat är en svår uppgift. Därför finner jag det intressant att skriva om hur väl lagstiftaren uppnår sina syften med den förändrade löneunderlagsregeln.

1.2 Syfte och avgränsning

Denna uppsats riktar sig till lagstiftaren för att kritiskt granska vilka incitament förändringen av löneunderlagsregeln ger till fåmansföretag och om detta ligger i linje med det syfte som har presenterats i förarbetena. Utifrån analysen ska dessutom förslag på förbättringar i lagstiftningen presenteras.

Avsikten är inte att analysera den nya definitionen av dotterföretag. Det finns ett intresse av att analysera den förändrade definitionen men en avgränsning har gjorts eftersom en analys av den förändrade definitionen av dotterföretag bedöms vara alltför omfattande för att rymmas inom ramen av detta arbete.

Uppsatsen kommer endast att behandla aktiebolag och kommer inte att behandla påverkan på fåmanshandelsbolag eller dödsbon, eftersom den förändrade löneunderlagsregeln inte påverkar fåmanshandelsbolag eller riktar sig mot dödsbon.

---

⁸ Ericson & Fall, s. 845-846.

⁹ Prop. 2013/14:1, s. 255 – 282. Se även Prop. 2005/06:40.

¹⁰ *Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014*, Finansdepartementet, Skatte- och tullavdelningen, 15 april 2013.

¹¹ Prop. 2013/14:1, 257 -259.

¹² SFS 2013:1106.

För att besvara uppsatsens syfte kommer fåmansföretagsreglernas uppbyggnad presenteras översiktligt. Viktiga begrepp inom beskattningen av delägare till fåmansföretag kommer att beskrivas för att ge en bakgrund att utgå ifrån. Det ligger dock utanför uppsatsens syfte att göra en grundlig genomgång av begreppen.

Till den del utdelning i fåmansföretag tas upp kommer uppsatsen inriktas mot de rent skattemässiga konsekvenserna av utdelning. Civilrättsliga regler som rör exempelvis återbetalningsskyldighet av utdelning m.m. kommer således inte att tas upp.

1.3 Metod och material

För att ge en bakgrund till analysen fastställs gällande rätt avseende de nya 3:12 reglerna. Vid fastställandet används lagtext i första hand och kompletteras, för att klargöra vissa begrepp inom fåmansföretagsbeskattning, av praxis i begränsad mängd i uppsatsen. Anledningen till att praxis används framför förarbeten är att flera av begreppen inom 3:12 reglerna har utvecklats genom praxis. Författaren kommer även att använda sig av doktrin i form av lagkommentarer vid eventuella oklarheter i lagtext och praxis.

För att ge en historisk syn på hur löneunderlaget har behandlats av lagstiftaren analyseras även äldre propositioner till 3:12 reglerna, tillsammans med tidigare lagtext. Den historiska inblicken förklarar gällande rätt historiskt sett, samt vilka motiv och syften som har legat bakom tidigare lagstiftning på området.

Propositionen¹³ för de nya 3:12 reglerna ligger till grund för analysen av vilka som är lagstiftarens förväntade effekter av lagförändringen. För att fastställa syften och motiv bakom de nya 3:12 reglerna ges förarbeten en stor plats i uppsatsen. Förarbeten används dels för att lagstiftningen är ny och det i dagsläget inte har uppkommit några rättsfall som behandlar den nya löneunderlagsregeln och dels för att förarbetena till lagstiftningen ger en tydligare bild av vad lagstiftaren har haft för syfte med lagförändringen och vilka effekter den är ämnad att föra med sig. Remissvaren samt lagrådets synpunkter på promemorian¹⁴ som låg till grund för lagförändringen behandlas utförligt, eftersom dessa ger en bra bild av den kritik som har förekommit. Remissvaren innehåller förslag på möjliga regleringar av 3:12 reglerna och ger även sin syn på tänkbara effekter som kan uppkomma, på grund av

---

¹³ Prop. 2013/14:1.

¹⁴ *Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014*, Finansdepartementet, Skatte- och tullavdelningen, 15 april 2013.

den nya lagstiftningen. Doktrin används i viss mån för att ge andra synvinklar på hur regleringen av området har påverkat delägare i fåmansföretag tidigare och deras syn på den nya lagstiftningen. Artiklar behandlas i viss mån i uppsatsen för att ge en ytterligare bild av vilka följder som väntas av lagförändringen.

I.4 Disposition

I uppsatsens andra kapitel utreds gällande rätt i 3:12 reglerna. Det innehåller grundläggande begrepp och terminologi inom fåmansföretagsbeskattning. Det innehåller även viktiga definitioner för reglerna gällande fåmansföretagsbeskattning och en överblick av rättsområdet behandlas.

Det tredje kapitlet undersöker den historiska utvecklingen av fåmansföretagsreglerna. Kapitlet förklarar hur lagstiftaren har reglerat området tidigare, med fokus kring löneunderlagsregeln. Den historiska utvecklingen ämnar ge en förståelse för problem som uppmärksammats kring fåmansföretagsreglerna tidigare och vilka åtgärder som har vidtagits.

I kapitel fyra framkommer de motiv och syften som lagstiftaren har till att förändra reglerna för delägare i fåmansföretag. Där redogörs även vad remissinstanserna haft för synpunkter på de nytillkomna reglerna.

I det femte kapitlet analyseras huruvida syftet med lagförändringen på området uppfylls och förslag på alternativa lösningar analyseras.

I kapitel sex sammanfattas de slutsatser som dragits från analysen.

2 Fåmansföretag

2.1 Huvudregeln

Huvudregeln för att omfattas av fåmansföretagsreglerna innebär att ett fåmansföretag ska ha fyra, eller färre, delägare som äger mer än 50 % av rösterna, i samtliga delar i företaget.¹⁵ En delägare är definierad som; en fysisk person som, direkt eller indirekt, äger eller på ett liknande sätt innehar andelar i företaget.¹⁶ Vid beräkningen av hur många delägare företaget har ska närståenderegeln beaktas. Närståenderegeln innebär att när delägarna i företaget räknas ihop ska delägare och delägarens närståendekrets räknas som en enda delägare.¹⁷ Till närståendekretsen enligt 56 kap 5 § IL hör make, förälder, mor- och farförälder. Dit hör även avkomlingar till delägaren, inkluderat styv- samt fosterbarn och avkomlingars make, syskon till delägaren samt syskonens make och avkomlingar. Även dödsbo, som den skattskyldige eller någon av de tidigare nämnda personerna är delägare i ingår i närståendekretsen.¹⁸

För att omfattas av fåmansföretagsreglerna får inte heller företaget vara upptaget till handel på en reglerad marknad.¹⁹ Däremot kan vissa aktier under viss tid omfattas av de beskattningsregler av delägare som gäller för fåmansföretag, vilket kan inträffa vid byte av aktier eller om företaget övergått till att bli börsnoterat.²⁰

2.2 Konsultregeln

Konsultregeln som även kallas för buntningsregeln gäller i samband med utdelning och kapitalvinster utöver vad som regleras i förhållande till vad som är ett fåmansföretag i kapitel 56 i IL.²¹ Regeln innebär att om flera delägare; är eller varit aktiva i betydande omfattning, under beskattningsåret eller de fem föregående beskattningsåren eller i ett av företaget, helt eller delvis, direkt eller indirekt ägt fåmansföretag varit aktiva i betydande

---

¹⁵ 56 kap. 2 § 1 stycket IL.

¹⁶ 56 kap. 6 § 1 stycket IL.

¹⁷ 56 kap 5 § IL.

¹⁸ 2 kap 22 § IL.

¹⁹ 56 kap 3 § IL.

²⁰ Sandström Kjell, Svensson Bokelund Ulf, *Fåmansföretag skatteregler och skatteplanering*, tionde uppl. Björn Lundén information AB, 2014, s 37.

²¹ 57 kap 3 § IL.

omfattning under beskattningsåret eller de fem föregående beskattningsåren, ska dessa anses som en enda delägare.²² Det får till följd att företag som bedrivs med många delägare, som alla uppfyller rekvisitet verksam i betydande omfattning, faller under de särskilda reglerna om beskattning för delägare i fåmansföretag i 57 kap IL. Detta gäller även om företaget inte uppfyller huvudregeln eller filialregeln.²³ Det är viktigt att poängtera de rekvisit som behöver uppfyllas för att omfattas av konsultregeln. För att regeln ska bli tillämplig krävs att delägare är eller varit verksamma i betydande omfattning.²⁴ Vidare räcker det om delägaren är eller har varit verksam i ett, helt eller delvis, av företaget ägt bolag oavsett om det är direkt eller indirekt ägande. Delägars aktivitet i företaget tar sin utgångspunkt från beskattningsåret, samt de fem föregående beskattningsåren.

Konsultregeln har varit uppe för prövning flera gånger och det finns flertalet intressanta rättsfall inom området, se bl.a. *RÅ 1993 ref 99*, *RÅ 2005 ref 25*, *RÅ 2007 not 94*.

2.3 Kvalificerade andelar

En andel är kvalificerad om delägaren eller någon närstående varit verksam i betydande omfattning i företaget under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren.²⁵ Det sker en individuell bedömning av varje delägars andelar i företaget, vilket innebär att en delägare i ett fåmansföretag inte per definition innehar kvalificerade andelar.²⁶

En delägare med kvalificerade andelar kommer att beskattas i inkomstslaget tjänst till viss del för utdelningar och kapitalvinster ifrån dessa andelar.²⁷ För att en andel ska vara kvalificerad krävs det att delägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i företaget eller i ett annat fåmansföretag som bedriver samma eller likartad verksamhet.²⁸

---

²² 56 kap. 5 § IL samt 57 kap. 3 § 2 stycket IL.

²³ Sandström, s 42.

²⁴ Se 2.4.1.

²⁵ 57 kap 4 § IL.

²⁶ Sandström, s 53.

²⁷ 57 kap. 2 § 1 stycket IL.

²⁸ 57 kap. 4 § 1 stycket IL.

Det är viktigt att poängtera den så kallade femårssmittan, även kallad karenstiden, när det gäller kvalificerade aktier. Den innebär att andelarna är kvalificerade om delägaren själv eller någon närstående har varit verksam i betydande omfattning under beskattningsåret, men även de fem föregående beskattningsåren.²⁹ I praktiken innebär det att för beskattningsåret 2014 kommer förhållanden som var gällande från 2009 vara avgörande. Genom hänvisningen till närstående kan det, beroende på vilken familjesituation som delägaren är i, röra sig om ett stort antal människor som potentiellt skulle kunna utlösa femårssmittan.³⁰

2.3.1 Verksam i betydande omfattning

För att inneha kvalificerade andelar ska delägaren som redan påpekats i uppsatsen, ha varit verksam i betydande omfattning. En delägare ska anses vara verksam i betydande omfattning om delägarens eller någon närståendes arbetsinsatser har en stor betydelse för vinst- och intäktsgenereringen i företaget.³¹ Uttrycket verksam i betydande omfattning har varit omtvistat och har till viss del fått sin definition ifrån rättspraxis på området, se bland annat *RÅ 1999 not 87*, *RÅ 2009 not 68*, *RÅ 2004 ref 61*, *RÅ 2004 not 125*, *RÅ 2004 not 162*.³²

2.3.2 Samma eller likartad verksamhet

Rekvisitet samma eller likartad verksamhet, som ska förhindra kringgående av lagstiftningen, innebär att det inte går att flytta en verksamhet ur ett företag till ett annat för att andelarna ska avkvalificeras och därmed kringgå fåmansföretagsbeskattningen.³³

Tanken är i grunden inte att alla situationer där delägare driver samma eller likartade verksamheter ska träffas, utan att just de situationer där upplägget är till för att kringgå lagstiftningen ska träffas.³⁴ Även för detta uttryck inom fåmansföretagsbeskattning är definitionen framförallt belyst i rättsfall, se *RÅ 1997 ref 48*, *RÅ 2010 ref 11 III*, *HFD 2012 ref 67 II*.

---

²⁹ 57 kap 4 § IL.

³⁰ Sandström, s. 54.

³¹ SOU 2002:52, s. 313.

³² 57 kap 4 § IL.

³³ Prop. 1989/90:110, s. 703. Se även, Sandström, s. 54.

³⁴ Sandström, s. 54.

2.4 Gränsbeloppet

Gränsbeloppet är ett viktigt begrepp inom fåmansföretagsbeskattning. Det är beloppet som avgör det högsta kapitalbeskattade utdelningsbelopp som en delägare kan, för beskattningsåret, ta ut i ett fåmansföretag. Gränsbeloppet består av två delar, årets gränsbelopp och eventuellt sparad utdelningsutrymme.³⁵

Årets gränsbelopp kan beräknas antingen genom huvudregeln eller schablonregeln. Schablonregeln motsvarar två och tre fjärdedels IBB.³⁶ Summan av ett IBB ändras från år till år, men motsvarar 2014, 56 900 kr, vilket gör att schablonregeln innebär ett gränsbelopp om 155 650 för beskattningsår 2014.³⁷ Beloppet fördelas lika på antalet andelar i bolaget. Huvudregeln innebär att delägaren får beräkna summan av underlaget för årets gränsbelopp multiplicerat med statslåneräntan³⁸ ökad med nio procentenheter.³⁹ Vid beräkning av statslåneränta i 57 kap IL avses statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret.⁴⁰

Årets gränsbelopp ska beräknas vid ingången av året och tillgodoräknas den som äger andelen vid ingången av året.⁴¹ I de fall andelen har förvärvats under året genom arv, testamente, gåva, bodelning eller liknande sätt innebär det att förvärvaren inträder i samma situation som den tidigare ägaren till andelen vid beräkningen av gränsbeloppet.⁴² En begränsning vid beräkning av gränsbeloppet enligt schablonregeln finns i 57 kap 11a § IL. Begränsningen innebär att i de fall en delägare äger andelar i flera fåmansföretag är det enbart möjligt att beräkna gränsbeloppet enligt schablonregeln i ett av de företagen. För de andra företagen är det däremot möjligt att använda huvudregeln.⁴³

---

³⁵ 57 kap 10, 20 §§ IL.

³⁶ 57 kap 11 § 1 stycket 1p. IL.

³⁷ Förordning (2013:719) om inkomstbasbelopp för år 2014.

³⁸ Vid utgången av november 2013 var statslåneräntan 2,09 procent, hämtad den 8 maj, kl 17:26, <https://www.riksgalden.se/sv/omriksgalden/statsskulden/Statistik-ny/statslancerantan/?year=2013>.

³⁹ 57 kap 11 § 1 stycket 2p. IL.

⁴⁰ 57 kap 8 § IL.

⁴¹ 57 kap 11 § 3 stycket II.

⁴² 57 kap 11 § 3 stycket II.

⁴³ 57 kap 11a § IL.

Vid beräkning av underlaget för årets gränsbelopp enligt huvudregeln använder man det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets ingång.⁴⁴ För andelar förvärvade före 1990 och 1992 finns det särskilda regler vid beräkningen av omkostnadsbeloppet.⁴⁵ Dessa regler kommer dock inte behandlas i uppsatsen. 2011 lades ett tredje stycke till i 57 kap 12 § som behandlar tillskott till företag med syfte att höja omkostnadsbeloppet och därigenom årets gränsbelopp. Efter 2011 ska tillskott som tillförs ett bolag med annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till rörelsen minskas med det omkostnadsbelopp som skulle använts vid årets ingång. En riktlinje på vad som ska anses varaktigt har ansetts vara att tillskottet ska avses att användas under en tvåårsperiod.⁴⁶

I de fall gränsbeloppet inte utnyttjas fullt ut genom utdelning, får gränsbeloppet sparas till nästa beskattnings år och utgör då sparade utdelningsutrymme.⁴⁷ Det sparade utdelningsutrymme ska sparas och föras vidare oavsett om andelarna i företaget under en period inte är att anse som kvalificerade.⁴⁸ Sparat utdelningsutrymme förs även vidare till en förvärvare i de fall förvärvet sker genom bodelning, arv, testamente eller gåva.⁴⁹

2.5 Löneunderlagsregeln

Vid beräkningen av årets gränsbelopp enligt huvudregeln ska, förutom omkostnadsbeloppet, även ett lönebaserat utrymme räknas ut.⁵⁰ Det lönebaserade utrymme utgörs av 50 % av löneunderlaget beräknat i enlighet med 57 kap 17 och 18 §§ IL och fördelas lika på andelarna i företaget.⁵¹ Andelar som inte ägs under hela året, får bara tillgodoräkna sig den del av löneunderlaget som betalats ut under tiden som de har ägt andelar i företaget.⁵² I den förändring av löneunderlaget som skett, den 1 januari 2014, infördes även en takregel som begränsar det lönebaserade utrymme som en delägare kan

---

⁴⁴ 57 kap 12 § IL.

⁴⁵ Anderson, Saldén Enérus, Tivéus, *Inkomstskattelagen En kommentar* (1 januari 2014, Zeteo), kommentaren till 57 kap 12 § IL.

⁴⁶ Prop. 2011/12:1, s. 437.

⁴⁷ 57 kap 13 § IL.

⁴⁸ Anderson, Saldén Enérus, Tivéus, kommentaren till 57 kap 13 § IL.

⁴⁹ 57 kap 14 § IL.

⁵⁰ 57 kap 11 § 1 stycket 2p. IL.

⁵¹ 57 kap 16 § 1 stycket IL.

⁵² 57 kap 16 § 2 stycket IL.

erhålla för samtliga sina andelar. En andelsägare kan därmed inte tillgodoräkna sig ett lönebaserat utrymme som är större än 50 gånger en sådan kontant ersättning som är avsedd i 57 kap 17 § II. Begränsningen gäller antingen delägaren eller någon närstående till delägaren.⁵³

Vid beräkningen av löneunderlaget ska sådan kontant ersättning som av arbetstagaren ska tas upp i inkomstslaget tjänst och som lämnats av företaget eller något av dess dotterföretag under året före beskattningsåret räknas in.⁵⁴ Det spelar ingen roll om ersättningen betalats ut till arbetstagare i utlandet i de fall företaget är hemmahörande i en stat inom EES.⁵⁵ Om dotterföretaget som betalat ut sådan kontant ersättning inte är ett helägt dotterföretag ska så stor del av ersättningen som motsvarar ägarandelen i dotterföretaget räknas in i löneunderlaget.⁵⁶ För dotterföretag, som enbart ägts under delar av året, ska löneunderlag tillgodoräknas enbart för de perioder som dotterföretaget ägts.⁵⁷ Vidare ska ersättning som skulle tagits upp i inkomstslaget tjänst, men som är undantagen i enlighet med 3 kap 9 § II, räknas in i löneunderlaget.⁵⁸ Undantaget från löneunderlaget är kostnadsersättningar och belopp som enligt kapitel 57 II ska tas upp i inkomstslaget tjänst.⁵⁹ Även ersättningar som täcks av statliga bidrag för lönekostnader är undantagna från löneunderlaget.⁶⁰

För att en delägare i ett fåmansföretag ska ha möjlighet att tillgodoräkna sig ett lönebaserat utrymme i årets gränobelopp krävs att delägaren uppfyller vissa krav. I enlighet med 57 kap 19 § II finns det numer två krav; ett kapitalandelskrav samt ett löneuttagskrav. Kapitalandelskravet innebär att en delägare enbart har möjlighet att beräkna ett lönebaserat utrymme i de fall delägaren äger andelar som motsvarar minst 4 procent av kapitalet i företaget. Löneuttagskravet innebär att antingen delägaren eller någon närstående under året före beskattningsåret fått sådan kontant ersättning som är angivet i 57 kap 17 § II från

---

⁵³ 57 kap 16 § 3 stycket II.

⁵⁴ 57 kap 17 § 1 stycket II.

⁵⁵ Id.

⁵⁶ 57 kap 17 § 2 stycket II.

⁵⁷ Id.

⁵⁸ 57 kap 17 § 1 stycket II.

⁵⁹ 57 kap 17 § II.

⁶⁰ 57 kap 18 § II.

företaget och dess dotterföretag. Storleken på beloppet som måste ha mottagits får inte understiga det lägsta av; 6 IBB⁶¹ med tillägg för 5 procent av den sammanlagda kontanta ersättningen i företaget och i dess dotterföretag, och 9.6 IBB^{62, 63}.

2.6 Utdelning, kapitalvinster eller tjänsteinkomst

För delägare med kvalificerade andelar ska utdelning upp till gränsbeloppet enbart tas upp till två tredjedelar i inkomstslaget kapital.⁶⁴ Utdelning som inte ryms inom gränsbeloppet tas upp i inkomstslaget tjänst.⁶⁵ Utdelning som ska tas upp i inkomstslaget tjänst har en begränsning avseende hur stora belopp som ska tas upp i inkomstslaget tjänst efter att gränsbeloppet är förbrukat. Om delägaren och närstående under beskattningsåret från ett företag sammanlagt tagit upp ett belopp högre än 90 IBB⁶⁶ i inkomstslaget tjänst ska inte överskjutande del tas upp i inkomstslaget tjänst.⁶⁷

För kapitalvinster på kvalificerade andelar gäller liknande regler som för utdelning på kvalificerade andelar. Till den del kapitalvinster ryms inom gränsbeloppet beskattas de genom att två tredjedelar tas upp i inkomstslaget kapital.⁶⁸ Överskjutande del som inte ryms i gränsbeloppet tas upp i inkomstslaget tjänst.⁶⁹ Kapitalvinster ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle innebära att delägaren och närstående från företaget sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp ett belopp högre än 100 IBB för avyttringsåret.⁷⁰

2.7 Kommentarer

Beskattning av fåmansföretag och dess delägare kan vara ett komplext område enligt författaren. Ett fåmansföretag kan vara ett litet enmansföretag där en person utgör hela

---

⁶¹ 341 400 kr för beskattningsår 2014.

⁶² 546 240 kr för beskattningsår 2014.

⁶³ 57 kap 19 § II.

⁶⁴ 57 kap 20 § II.

⁶⁵ Id.

⁶⁶ 5 121 000 kr för år 2014.

⁶⁷ 57 kap 20a § II.

⁶⁸ 57 kap 21 § 1 stycket II.

⁶⁹ Id.

⁷⁰ 57 kap 22 § 1 stycket II.

delägarekretsen, samt all personal i företag. Det kan även genom konsultregeln vara ett stort företag med i princip hur många delägare som helst. Fåmansföretagsreglerna träffar därmed väldigt olika typer av företag och även delägare. För att sedan avgöra huruvida ens andelar som delägare är att anse som kvalificerade innebär det flera gränsdragningar genom bland annat, verksam i betydande omfattning, samma eller likartad verksamhet samt en karensregel som går 5 år bakåt i tiden. I de fall delägaren innehar kvalificerade andelar blir gränsbeloppet viktigt, eftersom det avgör i vilken mån delägaren kan ta ut lågbeskattad utdelning eller kapitalvinst. Gränsbeloppet är i sig ett inte helt okomplicerat område och har enligt författaren även blivit mer komplicerat efter lagändringen. Schablonregeln innebär inte några större svårigheter att räkna ut, eftersom det är utgör ett fast belopp även om IBB förändras. Vad gäller huvudregeln finns det såväl omkostnadsbeloppet som ett lönebaserat utrymme. Det är främst det lönebaserade utrymmet som skapar gränsdragningsproblem, genom ett kapitalandelskrav för att få beräkna det lönebaserade utrymmet.

Författaren anser att det reglerna för fåmansföretag innehåller många gränsdragningar som inte alltid är helt lätta att avgöra. Reglerna kan omfatta såväl stora som små företag och delägare i väldigt olika situationer. På grund av den gränsdragningsproblematik som författaren anser finns inom området, innebär det en viss osäkerhet bland delägare huruvida de omfattas av reglerna och i vilken omfattning.

3 Historik

3.1 3:12 reglerna och löneunderlaget fram till 2014

Historiskt sett har fåmansföretag varit omdiskuterat inom skatterätten. Lagstiftaren har försökt motverka inkomstomvandling från tjänsteinkomster till kapitalinkomster. Det har dock krävt en uppdelning av vad som ska anses härstamma från delägarens arbetsinsats och vad som är rena kapitalinkomster som utgår från investeringen i företaget. Uppdelningen av inkomsterna har skett på olika sätt och modifierats under åren. Särskilt efter skattereformen 1990 när olika inkomsttyper gav upphov till olika skattesatser har det varit av intresse för lagstiftaren att tydligt skilja på tjänsteinkomster och kapitalinkomster.⁷¹

I förarbetena till 1990 års skattelagstiftning framkom det att lagstiftaren ansåg att det av likformighetsskäl var nödvändigt att en normal kapitalavkastning på investerat kapital tillsammans med en riskersättning skulle beskattas av delägaren i inkomstslaget kapital. Normal kapitalavkastning innebar investerat kapital gånger statslåneräntan, vid beskattningsårets ingång, med ett tillägg på fem procentenheter. Utdelning och kapitalvinster som överstiger den normala kapitalavkastningen skulle beskattas som tjänsteinkomster.⁷²

Reglerna blev kritiserade för att vara för hårda och 1994 infördes vissa lättnader, däribland löneunderlagsregeln.⁷³ Ett uttalande som belyser svårigheten i att bestämma vad som är tjänsteinkomster och vad som är kapitalinkomster enligt en modell med en normallön:

”De särskilda reglerna för fåmansföretag baseras på en schablonmässigt bestämd kapitalavkastning. Enligt regeringens uppfattning borde emellertid den naturliga utgångspunkten för lagstiftningen på området vara att fastställa vad som är att betrakta som normal lön. Problemet med en sådan modell är givetvis att vad som är att betrakta som en normal, marknadsmässig lön måste avgöras med beaktande av en mängd faktorer. Om faktiska löneuttag skall beaktas bör dessa rimligtvis ställas i relation till marknadsmässig ersättning för varje persons arbetsinsats med hänsyn till arbetstid, arbetets kvalifikationsnivå, individuell kompetens m.m. under den tid personen varit verksam i bolaget. Detta är i praktiken ogörligt för den i dessa avseenden mycket heterogena grupp personer som arbetar i bolag som de själva eller någon närstående kontrollerar. Skillnaden i lön mellan olika branscher gör det dessutom orimligt att tillämpa en och samma normallön för olika situationer”⁷⁴

---

⁷¹ Prop 1989/90:110, s 467-468.

⁷² Id.

⁷³ Ericson & Fall, s. 842.

⁷⁴ Prop. 1993/94:234, s. 76-77.

Lagstiftaren har kommit fram till att det i praktiken inte går att fastställa en schablon för vad som är ett rimligt löneuttag utan istället ska en schablonmässig kapitalavkastning fastställas. Kapitalavkastningen mellan branscher varierar i likhet med lönerna i olika branscher, men är lättare att fastställa än en schablonmässig lön.⁷⁵ Schablonen som infördes 1990 kan innebära såväl en överskattning som en underskattning av vad som bör beskattas i respektive inkomstslag. En överskattning leder till att mer inkomst beskattas i kapital än vad som borde vara fallet och vice versa. Dock bör det vara vanligare att schablonen underskattar vad som är kapitalavkastning.⁷⁶

Vid införandet av löneunderlagsregeln, eller lönesummeregeln som den då kallades, diskuterades om man skulle höja räntedelen som översteg statslåneräntan till åtta procent från dåvarande fem procent. Det andra alternativet var att göra andelen kapitalinkomster beroenden av andelen arbetskraft i företaget. Lagstiftaren tyckte att det var en bättre idé att använda en lönesummeregeln eftersom den ansågs ta hänsyn till fler faktorer och därmed utgör ett komplement till den schablonmässiga beräkningen av andelen kapitalinkomst.⁷⁷

Lönesummeregeln innebar att en delägare kunde lägga till 10 procent av den lönesumma, som överstiger 10 basbelopp, som företaget har betalat till andra anställda än aktieägare. Andelsägare som ville använda lönesummeregeln var tvungna att ta ut en lön motsvarande 150 procent av den lön som betalats ut till den högst betalde anställde.⁷⁸

Lönesummeregeln fick en stor omvandling under 2006. Förslaget till förändring kom i huvudsak från en utredning som utfördes av *Per-Olof Edin, Ingemar Hansson och Sven-Olof Lodin* och som avslutades 2005.⁷⁹ Uppdraget⁸⁰ var att föreslå en reformering av skattereglerna för kvalificerade andelar i fåmansföretag och ledde fram till prop. 2005/06:40. Det hade tidigare kommit utredningar med olika förslag på förändringar av regelverket bland annat genom SOU 2002:52, även där analyserades hur man skulle utforma fåmansföretagsreglerna för att främja tillväxt och investeringar. Utredningen visade entydigt att det krävs särskilda regler för att förhindra de omvandlingsproblem som

---

⁷⁵ Id, s. 77.

⁷⁶ Id.

⁷⁷ Id, s. 88-91.

⁷⁸ Id, s. 91.

⁷⁹ Edin, Hansson, Lodin, *Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet*, 2005.

⁸⁰ Promemoria, Finansdepartementet, *Det fortsatta 3:12-arbetet – ett särskilt uppdrag*, utgiven 3 juni 2004.

fanns i det dåvarande skattesystemet och såg ingen möjlighet att införa någon form av normallönemodell.⁸¹

Den proposition som följde efter utredningen innebar bland annat att utbetalda löner i företaget skulle ges ökad tyngd vid beräkningen av den inkomst som ska kapitalbeskattas hos ägaren. Det framhölls även att fåmansföretag med många anställda och därmed ett stort löneunderlag i princip skulle undantas från fåmansreglerna, i de fall de uppfyllde löneuttagskravet, eftersom deras gränobelopp skulle bli väldigt höga. För mindre företag och dess ägare skulle förenklingsregeln innebära att en minsta nivå alltid skulle vara möjlig att tas ut som kapitalbeskattad inkomst hos ägaren. Skattesatsen för kapitalvinster och utdelningar som ska beskattas i inkomstslaget kapital sänks från 30 till 20 procent. Vissa tidigare lättnadsregler hade tidigare inneburit skattefrihet på viss kapitalvinst på onoterade aktier och avskaffades nu men kompenserades med skattesänkningen.⁸²

Vid reformeringen 2006 var syftet att främja risktagande i näringslivet, samtidigt som den preventiva funktionen skulle behållas och reglerna förenklas. I enlighet med flera utredningar ansågs det inte finnas någon möjlighet att använda en normallön för att dela upp inkomsterna från kvalificerade andelar. Istället fokuserade propositionen på att försöka definiera vad som är kapitalinkomster, bland annat genom löneunderlagsregeln, snarare än att bestämma vad som är tjänsteinkomster baserat på vad som är en normallön.⁸³

Löneunderlagsregeln förändrades av neutralitets och legitimitetsskäl för att ge lättnader till delägare med kvalificerade andelar, som hade flera anställda. Anställningar innebär risker och i företag med flera anställda räcker det inte med omkostnadsbeloppet uppräknat med statslåneräntan för att ge en tillräcklig kompensation för risken.⁸⁴

”Med antalet anställda ökar kravet på en organisationsstruktur som påminner om företag med ett spritt ägande. Om ägaren därtill tar ut en marknadsmässig lön i samma storleksordning som en extern verkställande direktör bör reglerna i 57 kap. IL i praktiken inte tillämpas”⁸⁵

---

⁸¹ SOU 2002:52, s. 18-19.

⁸² Prop. 2005/06:40, s. 1-2.

⁸³ Id, s. 38. Se även SOU 2002:52, s. 18-19.

⁸⁴ Id, s. 41-42.

⁸⁵ Id, s. 42.

Löneunderlagsregeln utformades efter utredningen, *Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet*⁸⁶, där 20 procent av den sammanlagda kontanta ersättningen, minskad med 10 IBB, läggs till gränsbeloppet för den del av löneunderlaget som understiger 60 IBB året före beskattningsåret och totalt 50 procent läggs till gränsbeloppet till den del löneunderlaget överstiger 60 IBB året före beskattningsåret.⁸⁷ För att få använda löneunderlaget vid beräkningen av gränsbeloppet var delägaren tvungen att ha ett eget löneuttag om det lägsta av; 6 IBB plus 5 procent av den sammanlagda kontanta ersättningen till anställda i företaget, eller 15 IBB.⁸⁸ Av förenklingskäl för delägare i mindre fåmansföretag infördes förenklingsregeln som innebar att en delägare alltid fick, i gränsbeloppet, tillgodoräkna sig 1.5 IBB i förhållande till delägarens andel i företaget istället för att använda löneunderlagsregeln.⁸⁹

Innan den nuvarande lagstiftningen trädde i kraft i januari 2014 hade gränserna förändrats. 25 procent av den sammanlagda kontanta ersättningen upp till 60 IBB utan ett avdrag om 10 IBB fick läggas till gränsbeloppet och ytterligare 25 procent av löneunderlaget som överstiger 60 IBB. Vilket ger att 50 procent av löneunderlaget som överstiger 60 IBB ska läggas till gränsbeloppet. Löneuttagskravet var det lägsta av 6 IBB plus 5 procent av den sammanlagda kontant ersättningen till anställda i företaget eller 10 IBB. Förenklingsregeln hade även den förändrats och var satt till 2.75 IBB fördelat med lika belopp på andelarna i företaget.⁹⁰

3.2 Kommentarer till den historiska utvecklingen

Från att lagstiftningen tidigare haft ett närmast preventivt syfte där det framförallt ska hindra inkomstomvandling, har lagstiftningen förändrats över tiden till att, bland annat, användas för att stimulera företag till att anställa. Den schablon som har använts och som fortfarande finns kvar för att avgöra vad som är kapitalinkomster i form av förenklingsregeln och omkostnadsbeloppet har kompletterats med löneunderlagsregeln. Normallönen förkastades som möjlighet för att dela in inkomsterna i inkomstlagen och

---

⁸⁶ Edin, Hansson, Lodin, kallades för ”expertgruppen” i prop. 2005/06:40 och hade presenterat utredningen; *Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet*, 2005.

⁸⁷ Id, s. 48.

⁸⁸ Id, s. 48-49.

⁸⁹ Id, s. 53.

⁹⁰ SFS 2011:1271.

istället valde lagstiftaren att dels använda omkostnadsbeloppet som ska motsvara normal kapitalavkastning och dels att införa löneunderlagsregeln för att ytterligare kompensera för den risk som delägaren tar vid anställning.

Vid reformen 2006 infördes ytterligare lättnader och det framkom även i propositionen att i stora företag med många anställda skulle strukturen alltmer likna ett företag med ett spritt ägande. Delägare i dessa företag skulle, vid uttag av en viss lön därmed i princip vara undantagna från begränsningarna i fåmansföretagsreglerna. Samtidigt så sänktes skattebelastningen på utdelningar till delägarna i fåmansföretag till 20 % och man gav incitament till företag att försöka omfattas av reglerna. Det framstår för författaren som att lagstiftaren kommit till ett läge där fåmansföretagsreglerna har dubbla syften, dels ett preventivt syfte i form av att förhindra inkomstomvandling och dels ett syfte som ska stimulera investeringar och anställningar i företagen.

4 De nya 3:12 reglerna

4.1 Övergripande syfte

I propositionen till de nya 3:12 reglerna gör regeringen bedömningen att det finns ett behov av att förändra löneunderlagsregeln. Behovet har uppstått på grund av den överkompensation som anses tillkomma delägare i stora fåmansföretag med många delägare och många anställda. Det finns även ett behov utav att begränsa storleken på de lönebaserade utrymmena. De skattemässiga besparingar som ska uppkomma genom att begränsa överkompensationen bland vissa delägare ska tillföras till andra delägare i fåmansföretag.⁹¹ Regeringen vill inte att 3:12-systemet påverkas negativt i sin helhet av förslaget och föreslår en utökning av det lönebaserade utrymmet och en sänkning av det högsta löneuttagskravet. En del av syftet med regelförändringen är även att stärka mindre fåmansföretag och öka deras incitament till att anställa mer personal. Ökningen av det lönebaserade utrymmet får störst påverkan på delägare i mindre fåmansföretag, med löneunderlag upp till 60 IBB, och ska uppmuntra företagen till att öka antalet anställda.⁹²

Utformningen av reglerna från 2006 medförde, enligt lagstiftaren, att verksamma delägare i stora fåmansföretag med många anställda har kunnat använda 3:12 reglerna för att få mer förmånlig beskattning än ägare till noterade bolag. Genom ett stort antal anställda har de kunnat tillgodoräkna sig stora lönebaserade utrymmen.⁹³ I fåmansföretag med många verksamma delägare och många anställda är det inte lika motiverat med en sådan skattelättnad som löneunderlaget ger utrymme till. Anledningen till att det inte är lika motiverat är att ett spritt ägande även genererar en spridning av den risk som löneunderlaget är tänkt att kompensera. Kompensationen bör istället fokuseras mot fåmansföretag med ett koncentrerat ägande.⁹⁴

*Sveriges Advokatsamfund*⁹⁵ samt *FAR*⁹⁶ har i sina remissvar ifrågasatt utgångspunkten i att det råder särskilda omständigheter i vissa stora fåmansföretag som i sig skulle medföra att löneunderlagsregeln är i behov utav en förändring. De förutsättningar som sägs föreligga i

---

⁹¹ Prop. 2013/14:1, s. 255.

⁹² Id, s. 263.

⁹³ Id, s. 260.

⁹⁴ Id, s. 261.

⁹⁵ Sveriges Advokatsamfund, R-2013/0608, Stockholm den 6 maj 2013.

⁹⁶ FAR, *Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014 (Fi2013/1535)*, Stockholm 7 maj 2013.

de stora fåmansföretagen kan i lika stor mån anses föreligga i ett byggföretag med en ensam ägare och fem anställda.⁹⁷ FAR påpekar att det är antalet anställda i förhållande till antalet delägare som är relevant för tillgången till stora löneunderlag, snarare än enbart aktiva delägare i stora företag med många anställda.⁹⁸ FAR visar även på statistik som påvisar att antalet anställda i de stora revisionsbolagen har ökat. Däremot har inte andelen delägare i förhållande till antalet anställda ökat sedan 2006.⁹⁹ Även *Lagrådet* har instämt i kritiken och anser inte att den överkompensation, bland vissa delägare, som regeringen anser förekommer är välgrundad.¹⁰⁰

Flera remissinstanser, bland annat *Advokatsamfundet* och *Sveriges Byggindustrier*, har i sina remissvar påpekat att en justering av de befintliga parametrarna i 3:12 reglerna hade varit mer proportionerligt och systemkonformt. Genom att förändra parametrarna för samtliga fåmansföretag istället för att skapa speciella regler för vissa delägare skulle det skapa ett mer lättförståeligt och lättöverskådligt system. Andra förslag på förändrad lagstiftning som har förekommit är en höjning av skattesatsen från 20 procent till 25 procent. FAR, som även skrev ett eget alternativt lagförslag¹⁰¹, förde även fram möjligheten att begränsa det lönebaserade utrymmet till en multipel av löneuttaget. Regeringen framhåller dock att detta skulle medföra en höjd beskattning av samtliga delägare i fåmansföretag och det är inte syftet med förändringen i reglerna. Ett rakt krav på löneuttag skulle inte uppfylla syftet med löneunderlagsreglerna och skulle medföra viss möjlighet till inkomstomvandling.¹⁰²

4.1.1 Kommentarer till syftet

Det framstår som klart att lagstiftaren har en särskild typ av fåmansföretag i åtanke vid förklaringen till varför behovet av en förändrad löneunderlagsregel uppstod. När det redan 2006 framstod som klart att vissa delägare, i stora fåmansföretag med många anställda, i princip skulle undantas från fåmansförtagsreglerna kan det därmed anses något underligt att 8 år senare förändra lagstiftningen för att motverka precis dessa delägare. Lagstiftaren borde förstått att det som nu kallas för överkompensation, i propositionen till 2014 års

---

⁹⁷ Prop. 2013/14:1, s. 258.

⁹⁸ Remissvar från FAR, s. 2.

⁹⁹ Id.

¹⁰⁰ Prop. 2013/14:1, s. 261.

¹⁰¹ FAR, *FARs förslag till ändring av 3:12 reglerna*, 20 augusti 2013.

¹⁰² Prop. 2013/14:1, s. 262.

lagstiftning, var en möjlig konsekvens av den tidigare reformen. Det blir därmed svårt för författaren att hitta en röd tråd i det resonemang som lagstiftaren för på området.

Remissvaren från *Advokatsamfundet* samt *FAR* för fram en väldigt viktig poäng i att det kan uppstå liknande situationer i klart mindre företag och frågan är då till viss del om regeringen träffar rätt eller om de riskerar att enbart förflytta problemet från en typ av delägare till en annan. Författaren kan mot bakgrund av detta inte heller undvika att påtala att en möjlig konsekvens av förändringen är att lagstiftaren om ett antal år finner ett behov av att stävja liknande överkompensation som kan infinna sig i helt andra typer av fåmansföretag. Det kan därmed inte vara helt klarlagt huruvida syftet med begränsningen är att motverka överkompensation i stort eller enbart till en viss typ av företag och dess delägare.

Det har förts fram flera förslag på alternativa lösningar för att motverka den överkompensation som lagstiftaren anser finns bland vissa delägare. Författaren håller med flera av remissinstanserna i att det hade varit möjligt att motverka överkompensationen genom att genomföra mindre förändringar i redan befintliga parametrar, bland annat genom att justera löneuttagskravet. Vad gäller en höjd beskattning till 25 procent istället för 20 procent har även *Mats Tjernberg*, professor i offentlig rätt, skatterätt, vid Lunds universitet, i *Skattenytt*¹⁰³ har kommenterat möjligheten att höja beskattningen av utdelning och kapitalvinster inom gränsbeloppet. Han påpekar att en höjning inte skulle behöva vara så hämmande för företagsamheten, särskilt om historisk hänsyn tas till att bolagsskattesatsen har sänkts till 22 procent och att beskattningen inom gränsbeloppet var 30 procent innan 2006.¹⁰⁴

Regeringen anser att de skattelättnader som fåmansföretagsreglerna erbjuder genom löneunderlaget ska fokuseras mot företag med ett koncentrerat ägande. Till viss del håller författaren med i att den riskspridning som sker inte motiverar skattelättnaden på samma sätt som i företag med ett koncentrerat ägande. Samtidigt påminner företagen med många delägare och många anställda i sin struktur till företag som inte omfattas av fåmansföretagsreglerna vilket skulle tala för att dessa inte bör regleras hårdare. I ett rent preventivt syfte anser författaren att det är störst risk för inkomstomvandling i ett företag med en eller få delägare, då dessa kan bestämma sin lön samt utdelning till stor del själva. I

---

¹⁰³ *Skattenytt* 2013, *Förslaget till förändrade fåmansföretagsregler från 2014*, Mats Tjernberg, s. 750 -756.

¹⁰⁴ Prop. 2013/14:1, s. 756.

ett företag med ca 100 delägare framstår det för författaren som att delägare har mycket mindre möjlighet att själva välja inkomsttyp och därmed föreligger mindre risk för inkomstomvandling i dessa företag.

4.2 Kapitalandelskrav

Ett kapitalandelskrav införs, från och med den 1 januari 2014, i de nya 3:12 reglerna, som innebär att för att få beräkna lönebaserat utrymme krävs en ägarandel om minst fyra procent i företaget. Förslaget har varit omtvistat såväl om det ska införas överhuvudtaget men även vilken ägarandel som är lämplig att använda. Promemorians förslag var fem procent, men sänktes alltså till fyra procent i propositionen. Regeringen har framfört att delägarskap har använts som ett redskap för att belöna duktiga medarbetare genom en möjlighet till sänkt skatt. Flera remissinstanser, däribland *Sveriges advokatsamfund* har påtalat att det kan bli svårt att locka kvalificerade personer till vissa tjänster utan erbjudande om delägarskap, men även påtalat att delägarskapet inte används som en belöning till medarbetare genom 3:12 reglerna.¹⁰⁵

Flera remissinstanser har framfört att kravet skapar stora incitament till skatteplanering.¹⁰⁶ Bland annat genom att dela upp befintliga företag i flera företag och därmed ge möjlighet till delägare att uppfylla ägarandelskravet. Det har också påpekats att det kan innebära en snedvridningseffekt mellan företag som bedriver samma eller likartad verksamhet men med olika antal delägare. *Praktikertjänst AB* påtalar att de största företagen som är de som berörs av kapitalandelskravet kommer att komma runt förslaget och att det därigenom inte kommer att bli effektivt att sätta upp ett krav som de upplever att de flesta företag kommer att kunna ta sig runt.¹⁰⁷

Regeringen ansåg inte att det faktum att vissa delägare kan välja att omorganisera sig i syfte att komma runt regleringen skulle motivera en passivitet av lagstiftaren i frågan och påtalade även att i det fall en stor del av delägarna väljer att omorganisera sig kan det bli aktuellt att återkomma med kompletterande regler.¹⁰⁸

---

¹⁰⁵ Id, s. 264.

¹⁰⁶ Id.

¹⁰⁷ Id.

¹⁰⁸ Prop. 2013/14:1, s. 266.

Biörn Riese, styrelseordförande i advokatbyrån Mannheimer och Svartling kommenterade kapitalandelskravet i Svenskt näringsliv;¹⁰⁹

*"Skatter förändras över tid och det är ok, inga problem. Men nu tvingas vi, som har 86 delägare av allt att döma omstruktureras belå företaget eftersom det sätts en gräns vid 25 delägare. Vi måste alltså för första gången börja ägna oss åt skatteplanering och det är enbart sorgligt"*¹¹⁰

4.2.1 Kommentarer

Regeringen har framfört att det är viktigt att begränsa den överkompensation som sker i vissa fåmansföretag. Att såväl *Lagrådet* som flera andra remissinstanser har påpekat att kapitalandelskravet främst riktar sig mot företag där det finns ett stort intresse samt kunskap att potentiellt undvika förslagen tycks inte regeringen reagera nämnvärt på. Istället uttrycker dem snarare att det kan bli aktuellt med kompletterande regler om det inte får väntat resultat. Något som även går emot vad *Lagrådet* framför i sin kritik avseende en grundligare analys av förslaget. Att redan i förslaget påpeka att det kan komma kompletterande regler till ett system som redan är komplicerat och som har förändrats flera gånger under en relativt kort tid leder snarast till en försiktighet inom fåmansföretag istället för att stimulera till satsningar. *FAR* påpekar även i sitt remissvar att de inte kan tillstyrka kapitalandelskravet eftersom det inte löser de problem som påpekas i promemorian. En osäkerhet av vad det är som kommer att gälla i framtiden leder enligt min uppfattning knappast till ökade satsningar utan snarare en rädsla för att träffas av nästa reform.

4.3 Höjt lönebaserat utrymme

Det lönebaserade utrymmet var tidigare att 25 procent av det totala löneunderlaget i företaget får läggas till årets gränsbelopp.¹¹¹ För det belopp som översteg 60 IBB får 50 procent av beloppet läggas till årets gränsbelopp.¹¹² Förändringen innebär att delägaren nu får tillgodoräkna sig 50 procent av det totala löneunderlaget utan gränsen på 60 IBB. Regeringen framför att det höjda lönebaserade utrymmet är till för att kompensera delägare i fåmansföretag för de åtgärder som innebär en skärpning av reglerna. Höjningen av det lönebaserade utrymmet innebär enligt regeringen inte bara en lättnad för fåmansföretag

---

¹⁰⁹http://www.svensknaringsliv.se/fragor/minska_skatt_pa_agande/forodande-kritik-mot-nya-312-regler_573300.html, *Förödande kritik mot nya 3:12 regler*, Publicerad 10 september 2013, Hämtad den 6 maj 2014 kl 13:16.

¹¹⁰ Id.

¹¹¹ SFS 2011:1271.

¹¹² Id.

utan även en förenkling av regelverket genom att det inte längre är nödvändigt att beräkna till vilken del det totala löneunderlaget ska tas upp till 25 eller 50 procent.¹¹³

Skatteverket har i sitt remissvar konstaterat att förslaget innebär att en ensam delägare som tar ut nio IBB i lön inte kommer att använda förenklingsregeln utan gå över till att använda huvudregeln eftersom de då kommer att få ett högre gränsbelopp. Förslaget riskerar att till viss del underminera värdet av förenklingsregeln då dess huvudsakliga uppgift är att förenkla för företagare med litet kapital eller få anställda. Det finns även en viss risk för att den överkompensation, som nu sägs föreligga i fåmansföretag med många verksamma delägare och många anställda, kommer att överföras till delägare i mindre företag.¹¹⁴

NSD och *Svenska byggindustrier* påpekade i sina remissvar att lättningen, i form av det ökade lönebaserade utrymmet, är generös och ter sig något märklig i förhållande till övriga skärpande åtgärder i 3:12 reglerna. *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* anser att neutralitetsaspekten måste övervägs noggrannare. Regeringen har anfört att delägare i fåmansföretag som omfattas av lättningen kompenseras för den risk det innebär att anställa personal. Förslaget ger incitament till företag, framförallt där löneunderlaget understiger 60 IBB, att anställa. Höjningen av det lönebaserade utrymmet skapar en möjlighet för ett högre gränsbelopp, som antingen kan användas under året eller sparas till ett senare år.¹¹⁵

4.3.1 Kommentarer

Ett ökat lönebaserat utrymme ter sig vid första anblicken också som en okomplicerad förändring som går ihop med syftet att stimulera de mindre företagen till anställningar. Däremot ser författaren vissa problem med förändringen i samband med kapitalandelskravet. I de fall företagen med många delägare och många anställda omstrukturerar sig i likhet med vad *Lagrådet* samt *Praktikertjänst AB* påtalar förlorar de inget löneutrymme i de mindre nybildade företagen eftersom löneutrymmet numer är 50 procent av hela löneunderlaget. Det kan därför sägas i det närmaste skapa incitament för större företag att göra just de omstruktureringar som remissvaren påtalar genom att höja det lönebaserade utrymmet. Det höjda lönebaserade utrymmet kan enligt författaren därför anses motverka det ena syftet till lagstiftningen som är att motverka överkompensationen i systemet.

---

¹¹³ Prop. 2013/14:1, s. 278 -279.

¹¹⁴ Id, s. 278.

¹¹⁵ Id, s. 278 – 279.

Vad gäller syftet med att stimulera mindre fåmansföretag till att anställa skapar det vissa rent skattemässiga incitament till att anställa mer personal för företaget. Eftersom även lönen till delägaren räknas in i löneunderlaget är det även möjligt att öka sitt löneunderlag utan att anställa och enbart höja sin egen lön. Författaren håller med om att det skapar rent skattemässiga incitament till att anställa personal, det är dock svårt att säga i vilken mån det kommer att generera anställningar. Det torde vara få delägare i företag som anställer mer personal enbart för att få ett högre löneunderlag.

4.4 Löneuttagskravet

Det första förslaget på löneuttagskravet innebar att man skulle slopa den lägsta nivån som motsvarar 6 IBB plus ett tillägg med fem procent av utbetald kontant ersättning i företaget samt dess dotterföretag. Samtidigt skulle den högsta nivån på 10 IBB sänkas till 9 IBB. Sammantaget skulle förslaget innebära en förenkling där löneuttagskravet skulle vara 9 IBB. För delägare vars andel av löneunderlaget översteg 100 IBB skulle ett tillägg om 10 procent av den del som översteg 100 IBB tillföras löneuttagskravet. Ett takbelopp på löneuttagskravet för de med störst löneunderlag skulle sättas till 90 IBB per år.¹¹⁶

Förslaget stötte dock på hårt motstånd ifrån de flesta av remissinstanserna. *Sveriges advokatsamfund* framför att löneuttagskravet kan öka såpass mycket att det inte längre finns något utrymme för utdelning i företaget. *FAR* påpekar i sitt remissvar att förslaget innebär att många företag får incitament till att minska antalet anställda. Även *Sveriges advokatsamfund* delar kritiken och påtalar att löneuttagskravet i många fall överstiger en marknadsmässig lön och att det i personalintensiva branscher skapar incitament till att hyra in personal snarare än att anställa personal.¹¹⁷

Lagrådet kom med hård kritik till det höjda löneuttagskravet, bland annat påpekades att förslaget starkt kunde motverka syftet med de lättnader som tillkommer de mindre fåmansföretagen. De effekter som remissvaren pekar på ger sammantaget en bedömning att det kommer att påverka företagens möjlighet att anställa personal. Att öka löneuttagskravet kommer också påverka de lättnader som ges för företag med löneunderlag under 60 IBB, eftersom färre företag kommer att kunna utnyttja löneunderlagsregeln.¹¹⁸

---

¹¹⁶ Id, s. 270, 272.

¹¹⁷ Id, s. 270.

¹¹⁸ Id, s. 271.

Regeringen tog åt sig av kritiken och gjorde vissa förändringar av förslaget för att möta den kritik som framkommit genom *Lagrådet* och flera remissinstanser. Till att börja med tog regeringen bort förslaget om ett höjt löneuttagskrav för de delägare vars andel av löneunderlaget som överstiger 10 IBB. Regeringen kom fram till att de övriga förslagen kunde förhindra det överutnyttjande som var syftet vid lagförslaget. Även höjningen av det lägsta uttagskravet till 9 IBB mötte stark kritik och togs inte med i den slutliga regelförändringen. Däremot genomfördes sänkningen av det tidigare lönekravet på 10 IBB, men sänkningen bestämdes till 9.6 IBB istället för till 9 IBB. Sänkningen gäller från och med beskattningsåret 2016 och får därmed betydelse för löneuttaget 2015 eftersom löneuttagskravet ska vara uppfyllt året före beskattningsåret.¹¹⁹

4.4.1 Kommentarer

Det kan tyckas något märkligt att det föreslås ett höjt löneuttagskrav för att därefter lagstifta om en sänkning för det högsta kravet, från 10 IBB till 9.6 IBB. *Lagrådet* förde fram kritik mot förslaget och författaren håller till viss del med i kritiken, framförallt för de med det lägre löneuttagskravet. Däremot för de delägare som lagstiftaren anser överkompenseras ter det sig något märkligt att de får ett sänkt löneuttagskrav. En delägare, med 5 procent av kapitalet i företaget, kommer alltså inte enbart få möjligheten att använda sig av löneunderlagsregeln utan kommer även ha ett något lägre löneuttagskrav tillskillnad från delägaren som inte uppfyller kapitalandelskravet och enbart får använda sig av omkostnadsbeloppet eller schablonregeln vid beräkningen av gränsbeloppet. Det skickar enligt författaren ut något märkliga signaler ifråga om överkompensation av vissa delägare.

4.5 Tak för storleken på det lönebaserade utrymmet

En del av den förändrade löneunderlagsregeln innebär även att en takgräns på hur stort det lönebaserade utrymmet kan bli i förhållande till delägarens kontanta ersättning. Lagstiftaren har valt att begränsa utrymmet till 50 gånger den egna kontanta ersättningen. Från och med 2006 slopades den takregeln som tidigare funnits inom 3:12 reglerna. Slopandet av takregeln har lett till att det inte finns någon gräns för hur stort löneutrymmet kan bli och vissa delägare kunde ta emot stora lågbeskattade utdelningar som ryms inom gränsbeloppet och ändå få ett utrymme som inte har utnyttjats och som därmed blir sparade utdelningsutrymme för delägaren. Dessa sparade utdelningsutrymmen växer snabbt och har

---

¹¹⁹ Id, s. 271 – 272.

lett till stora krediter för vissa delägare i skattesystemet. Införandet takregeln har därför till syfte att på sikt minska de skattekrediter som ligger i systemet. En liknande regel fanns som sagt fram till och med 2006 när regeln togs bort av förenklingsskäl, men baserat på utvecklingen efter 2006 finns det alltså skäl till att införa regeln igen. Tanken med regeln i sin nuvarande utformning är inte att påverka den faktiska beskattningen av utdelningar utan främst att ha en återhållande effekt på de skattekrediter i form av sparade utdelningutrymmen som finns.¹²⁰

Förslaget innehöll till en början inte någon hänvisning till närståendes ersättning utan var enbart baserad på den egna ersättningen. Regeringen ändrade sig dock efter viss kritik i remissvaren från bland annat *FAR* och det blev därmed möjligt att beräkna takregeln även utifrån närståendes ersättning. Förslaget innebär inte att några sparade utdelningsutrymmen kommer att gå förlorade utan enbart att värdet av nya lönebaserade utrymmen begränsas.¹²¹

4.5.1 Kommentarer

Takregeln som har införts för att begränsa gränsbeloppen som kan tas upp per år och i förlängningen ska minska sparade utdelningsutrymme och därmed skattekrediterna i systemet, framstår för författaren som något tandlös och i förlängningen som svår att motivera. Ett tak som sätts till att löneunderlaget inte får överstiga 50 gånger den kontanta ersättningen ger ändå ett väldigt stort utrymme. En delägare som tar ut 10 IBB kommer alltså att kunna tillgodoräknas sig ett löneutrymme motsvarande 500 IBB. Därmed är det i teorin möjligt att med en lön på knappt 600 000 kr tillgodoräknas sig ett löneunderlag per år om drygt 28 miljoner kr.¹²² Det framgår inte exakt vad som avses med överkompensation, inte heller tydliggörs i propositionen i vilken storleksklass dessa sparade utdelningsutrymmen är eller hur vanligt förekommande de är. Det framstår dock som klart för författaren att där en delägare tar ut en hög lön runt 10 – 20 IBB kommer det skapas väldigt stora lönebaserade utrymmen oavsett om takregeln existerar eller inte. Min uppfattning är därför att regeln kommer träffa en ytterst liten procent av delägarna och det framgår inte heller helt klart i vilken mån regeln faktiskt kommer att begränsa dessa sparade utdelningsutrymmen vid ett tak på 50 gånger den kontanta ersättningen.

---

¹²⁰ Id, s. 276-277.

¹²¹ Id, s. 277.

¹²² 10 IBB 2014 = 569 000, 500 IBB = 28 450 000.

4.6 Sammantagna effekter enligt propositionen

Ca 55 000 delägare tillämpar löneunderlagsregeln, av totalt 355 000 delägare i fåmansföretag. Dessa, ca 15 % av delägarna, kommer att i någon mån beröras av de förändringar som skett i löneunderlagsregeln. 5 000 äger färre än 4 procent av kapitalet och kommer därmed inte längre kunna nyttja löneunderlaget. Regeringen räknar med att ca 50 000 får sänkt skatt genom det höjda lönebaserade utrymmet och ytterligare 20 000 får en sänkning genom det sänkta löneuttagskravet.¹²³ Genom kapitalandelskravet beräknas den överkompensation som skett i företag med många delägare och många anställda att begränsas och det preventiva syftet med 3:12 reglerna upprätthålls. För delägare som använder löneunderlagsregeln och som har 4 procent eller mer av kapitalet i företag erhåller skattesänkningar med upp till 15 IBB för delägarna i ett företag. Total räknas på en skattesänkning med som mest 255 000 kr för delägarna i ett företag fördelat på delägarna i förhållande till ägarandelen.¹²⁴

4.7 Lagrådets kritik av förslaget

Lagrådet har kommit med synpunkter på det ursprungliga förslaget till den förändrade löneunderlagsregeln och var i många avseenden kritisk till förslaget. Bland annat skrev lagrådet vid en bedömning av förslaget;

”Sedda för sig är de olika delförslagen av relativt enkel beskaffenhet och till synes lätta att förstå. När man emellertid ser till helheten är det mycket svårt – för att inte säga närmast omöjligt – att överblicka konsekvenserna av förslagen. Anledningen till detta är bl.a. att förändringar av olika parametrar i regelsystemet synes få verkningar som slår i olika riktningar. Liknande svårigheter föreligger när det gäller att överblicka verkningarna av de justeringar av vissa parametrar som gjorts i det föreliggande förslaget jämfört med det som var föremål för remissbehandling.”¹²⁵

Ett kapitalandelskrav kan motverka den överkompensation till vissa delägare som regeringen anser förekommer. Förslagen rör dock inte bara ett område där många har ett intresse av reglernas funktion utan även en förmåga att analysera förändringarna. Sammantaget bör det påtalas att det därmed berör grupper som har såväl ett intresse som kunskaper som gör det möjligt för dem att komma på vägar runt förslaget. Enklast vore att omorganisera ett personalägt företag i mindre enheter som samverkar och där delägarna

---

¹²³ Prop. 2013/14:1, s. 281.

¹²⁴ Id, s. 281 – 282.

¹²⁵ Lagrådet, utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-06-19, s. 5.

därigenom uppfyller kraven i de nya löneunderlagsreglerna. Därmed anser *Lagrådet* att det är oklart om reglerna får avsedd effekt, om de å andra sidan får avsedd effekt riskerar det att medföra tröskeeffekter som inte är tillräckligt analyserade.¹²⁶

Utöver de skärpningar som införs för vissa delägare tillkommer det lättnader i syfte att stimulera de mindre fåmansföretagen att nyanställa. Den först föreslagna höjda löneuttagskravet kritiserades starkt av lagrådet som hämmande för nyanställningar. Det påtalades även att löneuttagskravet var på en nivå där inga ytterligare socialförsäkringsförmåner tillkommer delägaren. Regering tog till sig av *Lagrådets* kritik i detta avseende och valde att inte höja löneuttagskravet.¹²⁷

Lagrådet påpekade också att det inte framgår varför en fördjupad översyn av fåmansföretagsreglerna inte har skett eller ansetts behövlig. Den bild som målas upp av företag tycks inte vara väl förankrad, vilket även flera andra remissinstanser påpekat. Det borde varit möjligt att säkrare förankra förslaget grunder och få ett mer träffsäkert förslag om förslaget getts mer tid till utredning. Sammantaget anser inte *Lagrådet* att de kan tillstyrka att de föreliggande förslagen läggs till grund för lagstiftning.¹²⁸

4.7.1 Kommentarer

Lagrådet har i sina kommentarer till regelförändringen riktat skarp kritik mot förslagen och framför bland annat att det är i det närmaste omöjligt att överblicka konsekvenserna av förslagen. Jag delar deras syn i att förslaget spretar åt flera håll och att det genom förändringarna som går åt olika håll ter sig svårt att förutse konsekvenserna av förändringen. Genom att konsekvenserna av förslaget blir svåra att överblicka blir det även svårt att förutse hur väl syftet med den förändrade löneunderlagsregeln uppfylls.

---

¹²⁶ Id, s. 5 - 6.

¹²⁷ Id, s. 6 - 7.

¹²⁸ Id, s. 7.

5 Analys

5.1 Uppfylls syften och motiv

Historiskt sett har reglerna för fåmansföretagare varit till för att förhindra inkomstomvandling, men har särskilt efter 2006 även haft för avsikt att öka investeringar i fåmansföretag genom att erbjuda skattelättnader för delägare. Vid förändringen av reglerna 2006 framkom att vissa delägare i princip skulle undantas från fåmansföretagsreglerna på grund av de stora gränsbelopp som skulle skapas genom löneunderlagsregeln. Det är bland annat dessa delägare som lagförslaget nu siktar på att skärpa reglerna för, vilket framstår som något märkligt för författaren och riskerar att skapa en oro bland delägare i fåmansföretag som kan ha svårt att se vad som är den röda tråden hos lagstiftaren.

Utgångspunkten i det lagförslag som blev gällande rätt 1 januari 2014, var att det förekommer en överkompensation bland vissa delägare i fåmansföretag med många anställda och många delägare. Först och främst bör påpekas att själva utgångspunkten för den förändrade lagstiftningen kan ifrågasättas och har så gjorts av bland annat *Lagrådet*, *FAR* och *Sveriges Advokatsamfund*, *FAR* visar bland annat att med statistik att det har blivit färre delägare i förhållande till anställda i revisionsbolagen sedan 2006. Kritiken innebär dock inte nödvändigtvis att lagstiftaren har fel, men det bör poängteras att det inte är självklart att själva grundpremisen i lagförändringen stämmer överens med verkligheten.

Den förändrade lagstiftningen har två övergripande syften, att minska överkompensation bland vissa delägare och att ge incitament till mindre fåmansföretag till att anställa mer personal. För att motverka överkompensationen har lagstiftaren valt att införa ett kapitalandelskrav. Lagstiftaren har inte tydligt framfört av vilken anledning som dessa delägare är överkompenserade, men har antytt att deras ersättning inte motsvaras av den risk de tar som delägare. Propositionen behandlar dock inte någon riskbedömning och det får antas att riskerna bland delägare i olika typer av fåmansföretag kan skilja sig kraftigt åt, oavsett antal delägare och anställda. Kapitalandelskravet innebär att delägare med mindre andel av kapitalet än 4 procent inte kan använda sig av löneunderlagsregeln och kommer enligt lagstiftaren att träffa ca 10 % av de som idag använder löneunderlagsregeln. Av de som träffas av kapitalandelskravet påpekas även av *Advokatsamfundet* att flertalet av dessa har inte bara ett stort intresse av reglerna utan även kompetens att planera för att kringgå reglerna. Lagstiftaren har i propositionen utgått från att delägare inte kommer att anpassa sitt beteende efter den nya lagstiftningen, och har även varnat för korrigeringar i

lagstiftningen vid kringgående. En av anledningarna till att lagstiftningen införs är dock att lagstiftaren anser att delägarna i fåmansföretagen har anpassat sig efter de förändringar som genomfördes 2006 och framåt, som erbjöd ett mer generöst lönebaserat utrymme än tidigare. Det framstår därmed som märkligt att delägare inte skulle anpassa sig efter de nya regler som nu införs, på samma sätt som de anpassade sig efter de regler som införts tidigare. Därmed är det rimligt att lagstiftaren snarare borde genomfört en större översyn av reglerna för att skapa ett långsiktigt hållbart skattesystem för fåmansföretagare snarare än att varna delägare för att strukturera sig utefter de förändrade reglerna.

Flera remissinstanser har påpekat att lagförändringen ger incitament till företag med många delägare att omstrukturera sig i mindre enheter, och författaren håller med i den analysen. Det ökade lönebaserade utrymmet tillsammans med kapitalandelskravet skapar incitament för företag med många delägare att dela upp sig i mindre enheter. Enheter där delägarna uppfyller kapitalandelskravet och inte heller påverkas av det tidigare lägre lönebaserade utrymmet för lönekostnader upp till 60 IBB. Lagförslaget skapar alltså i princip incitament för att dela upp företagen i mindre enheter, där delägarna uppfyller kapitalandelskravet. Det framgår inte i vilken mån delägarna i dessa mindre enheter, som i teorin kan ha samma lönebaserade utrymme, skulle anses överkompenserade eller om det på grund av sin mindre storlek nu bär en större risk och förtjänar de skattelättnader som ska kompensera risken.

För att ge ett exempel på konsekvenserna av de förändrade löneunderlagsreglerna kommer delägare i två företag jämföras. Delägarna innehar alla kvalificerade andelar, uppfyller löneuttagskravet och andelarna är lika fördelade på antalet delägare. Ingen delägare har sparat utdelningsutrymme och omkostnadsbeloppet för andelarna i företagen är 20 000 kr per delägare. Bolag A har 5 delägare och ett löneunderlag om 100 IBB, Bolag B har 50 delägare och ett löneunderlag om 700 IBB. Omkostnadsbeloppet skulle för samtliga delägare innebära en möjlighet att tillgodoräkna sig 20 000 kr, multiplicerat med statslåneräntan (2 %), ökad med 9 procentenheter, vilket skulle innebära ca 22 200 kr.

Exempel.

För A kommer de nya reglerna innebära ett lönebaserat utrymme om 50 IBB, ca 2,8 Mkr, fördelat på andelarna i företaget, vilket motsvarar 10 IBB eller 569 000 kr per delägare. Totalt är alltså årets gränsbelopp, 569 000 adderat med 22 200, totalt 591 200. Det kan jämföras med det gränsbelopp som skulle vara tillgängligt innan det höjda lönebaserade utrymmet, som skulle motsvara 25 procent av löneunderlaget upp till 60 IBB och ytterligare

25 procent av löneunderlaget som överstiger 60 IBB, totalt ett lönebaserat utrymme om 1 991 500 fördelat på delägarna. Sammantaget skulle delägarna ha ett gränsbelopp om 398 300 adderat med 22 200, totalt 420 500.

För Bolag B kommer det innebära att det finns ett potentiellt lönebaserat utrymme om 350 IBB, ca 20 Mkr, fördelat på andelarna i företaget. Vilket skulle motsvara ca 400 000 kr per delägare. Delägarna når dock inte upp till kapitalandelskravet utan får istället välja att antingen beräkna gränsbeloppet utifrån schablonregeln eller omkostnadsbeloppet. Schablonregeln skulle ge ett gränsbelopp om 155 650 fördelat på delägarna, vilket är 3113 kr per delägare. Omkostnadsbeloppet skulle således vara ett bättre alternativ eftersom det ger 22 200 kr.

Bolag B skulle potentiellt kunna struktureras om i två företag med 25 delägare i varje, vilket skulle innebära att samtliga delägare i de båda företagen uppfyller kapitalandelskravet. I det fall löneunderlaget skulle vara lika stort fördelat på två företag skulle delägarna ha en möjlighet att tillgodoräkna sig ett gränsbelopp om knappt 400 000 exklusive omkostnadsbeloppet.

För båda bolag A och bolag B kommer det krävas ett något lägre löneuttag för att få använda sig av löneunderlagsregeln, eftersom det för båda kommer att löna sig att använda sig av alternativet 9.6 IBB (tidigare 10 IBB), istället för 6 IBB adderat med 5 procent av det totala löneunderlaget.

Totalt sett framstår det för författaren som tveksamt om syftet att minska den överkompensation som finns hos vissa delägare kommer att uppfyllas. Reglerna riskerar att skapa en ny typ av fåmansdelägare som, i princip inte kommer att kunna ta ut någon lågbeskattad utdelning utom i de fall omkostnadsbeloppet är högt. I värsta fall omstrukturerar delägarna som är tänkta att få en skattehöjning och det ökade offentligfinansiella utrymme propositionen räknar med uppstår inte. Det skulle riskera en situation där istället samtliga delägare har fått ett ökat lönebaserat utrymme, ett sänkt löneuttagskrav, om än marginellt, och en takregel som troligtvis inte kommer att träffa särskilt många situationer.

Vad gäller syftet att stimulera mindre fåmansföretag till att anställa går det att ifrågasätta såväl motiven som huruvida det kommer att uppfyllas. Höjningen av det lönebaserade utrymmet upp till 60 IBB, från 25 till 50 procent motiverades av lagstiftaren med att

skattebelastningen totalt sett inte skulle öka för fåmansföretagare trots skärpningen av lagstiftningen för vissa delägare. Det påpekades även att höjningen var motiverad för att kompensera för den risk som anses föreligger vid anställning i företaget, samt att det skulle ge incitament till mindre företag att anställa mer personal. Det framstår som att motiven till höjningen av det lönebaserade utrymmet är något oklara. Det framgår inte om lagstiftaren anser att det föreligger en större risk i att anställa personal nu än vid 2006 års lagstiftning. För företag med löneunderlag under 60 IBB blir compensationen för risk dubbelt så hög i jämförelse med tidigare lagstiftning. Det är därmed svårt att hålla med motiveringen för en högre riskkompensation utan någon tydligare förklaring av lagstiftaren. Det framgår inte heller helt klart i vilken mån lagstiftaren har ansett det nödvändigt att höja det lönebaserade utrymmet i det fall kapitalandelskravet inte hade införts. Författaren har svårt att förstå huruvida höjningen är baserad på den skärpning i lagstiftningen som införts, om det är motiverat som compensation för risken i att anställa eller om det är de båda motiven tillsammans som ligger till grund för höjningen.

När det gäller nyanställningar skapas det incitament till att öka löneunderlaget. Ökningen kan dock göras antingen genom att nyanställa, öka lönen till redan anställda eller genom att öka sin egen lön som delägare. De olika alternativen ger alla ett större löneunderlag och i därmed ett potentiellt högre gränsbelopp. Det kan påpekas att det för delägare, som tidigare använt sig av schablonregeln, ges incitament till att övergå till huvudregeln genom höjningen av det lönebaserade utrymmet. Det skulle därför potentiellt kunna vara skattemässigt fördelaktigt för en delägare att säga upp personal för att själv kunna nå upp till löneuttagskravet.

Författaren håller med om att höjningen av det lönebaserade utrymmet skapar incitament för mindre fåmansföretag att anställa mer personal. Delägaren får dock incitament att tillgodogöra sig det ökade lönebaserade utrymmet att höja befintlig personals lön alternativt höja sin egen lön. I princip kan en delägare istället för att anställa ny personal istället öka sin egen lön och därmed få ett större lönebaserat utrymmet. Vilket skulle innebära att det är möjligt att få tillgodogöra sig ett högre gränsbelopp genom det höjda lönebaserade utrymmet, utan att ta risken att anställa mer personal.

För författaren framstår det som tveksamt om syftet att få de mindre fåmansföretagen att anställa mer personal kommer att uppfyllas. Det framgår inte någon beräkning av i vilken mån lagförändringen kommer att påverka antalet anställda i företagen eller på något annat

sätt vilken effekt lagstiftaren hoppas uppnå angående ökade anställningar. Förslaget kommer att ha positiva skattemässiga effekter för delägare i mindre fåmansföretag genom en ökad möjlighet till lågbeskattad utdelning. Det är dock oklart huruvida den skattemässiga lättningen kommer att resultera i fler anställda på företagen.

5.2 Alternativa lösningar

Syftet med lagförslaget har varit att minska alternativt förhindra den överkompensation som skett enligt lagstiftaren och samtidigt ge incitament till mindre fåmansföretag att öka antalet anställda. Flera av remissinstanserna har kommit med förslag på alternativa lösningar till den lagstiftning som införts på området. Förslagen har pekat på möjligheten att förändra befintliga parametrar i den befintliga lagstiftningen istället för att införa kapitalandelskravet.

För att uppfylla syftet med att motverka överkompensation bland vissa delägare hade det enligt författaren varit möjligt att genomföra på flera sätt. Bland annat hade det varit möjligt att införa kapitalandelskravet, om man nu vill sikta in sig på dessa delägare, men använt sig av det tillsammans med löneuttagskravet samt takregeln för att kunna skapa ett mer flexibelt system. Genom att införa ett högre löneuttagskrav, på en för lagstiftaren rimlig nivå, för delägare som inte når upp till kapitalandelskravet borde det gå att motivera en viss användning av löneunderlagsregeln. Det hade även varit möjligt att använda sig av takregeln för att erbjuda en möjlighet för delägare, som inte når upp till kapitalandelskravet, att få använda sig av löneunderlagsregeln som en multipel av löneuttaget. Det hade gett incitament till delägare att ta ut en högre lön, alternativt begränsat deras möjligheter att ta ut lågbeskattad utdelning. För författaren framstår det som en lagändring med ett betydligt mer balanserat och flexibelt system, vilket kunnat hindra viss överkompensation utan att ge samma incitament till omstruktureringar som de nu införda reglerna.

En annan del av fåmansföretagsreglerna som hade varit enklare att justera är skattebördan vid utdelning inom gränsbeloppet. I dagsläget beskattas utdelning inom gränsbeloppet till en effektiv skattesats om 20 procent. Genom att höja beloppet till 25 procent hade överkompensation kunnat motverkas utan att ge incitament till omstruktureringar. Lagstiftaren påpekade dock i propositionen att det hade ökat skattebördan även för delägare i mindre fåmansföretag, något som lagändringen inte syftade till. Författaren håller med lagstiftaren om att det hade påverkat även mindre fåmansföretag, det hade dock skapat mer förutsägbara konsekvenser och delägarna i de mindre fåmansföretagen hade till

viss del kompenseras genom det ökade lönebaserade utrymmet. Det hade även varit möjligt för lagstiftaren att öka skattebördan just för delägare som inte nått upp till kapitalandelskravet. Det hade inneburit att delägarna fortfarande hade kunnat använda sig av löneunderlagsregeln, men hade beskattats hårdare 25 - 30 % och därigenom minskat överkompensationen. Det hade även inneburit mindre incitament till omstruktureringar, då det även vid 25 – 30 % är skattemässigt fördelaktigare för delägaren än att beskattas i inkomstslaget tjänst.

6 Slutsatser

Lagstiftningen för fåmansföretagare har kommit till lite av ett vägskäl där det är frågan om man ska inrikta sig på att motverka inkomstomvandling eller om man ska stimulera företag till investeringar och anställning. Lagstiftaren har valt att införa ett kapitalandelskrav som för vissa delägare kommer att innebära att de inte har en möjlighet att använda sig av det lönebaserade utrymmet vid beräkning av gränsbeloppet. De som inte når upp till kapitalandelskravet kommer, om de inte har sparat utdelningsutrymme eller ett högt omkostnadsbelopp, i princip inte kunna ta ut någon, eller enbart en liten andel, lågbeskattad utdelning.

Det kapitalandelskrav som har införts ger enligt författaren, särskilt tillsammans med det ökade lönebaserade utrymmet, incitament till omstruktureringar av företag med många delägare. Författaren ställer sig med hänsyn till risken för omstruktureringar tveksam till om syftet att motverka överkompensation i företag med många delägare och många anställda överhuvudtaget kommer att uppfyllas och det framstår som troligt att lagstiftaren kommer att behöva komplettera de regelförändringar som nu skett.

Vad gäller syftet att ge incitament till mindre företag att öka sitt antal anställda har det i analysen påpekats att det höjda lönebaserade utrymmet är skattemässigt positivt för delägare, speciellt i företag med löneunderlag upp till 60 IBB. Det är dock tveksamt i vilken mån det ökade lönebaserade utrymmet ger incitament till att anställa mer personal. Det går att ta del av skattelättnaden utan att öka antalet anställda, bland annat genom att öka sin egen eller befintlig personals lön. Potentiellt kan det vara skattemässigt fördelaktigt för delägare att övergå från schablonregeln till huvudregeln för att kunna använda det lönebaserade utrymmet vid beräkning av gränsbeloppet. Det skulle i princip kunna ge incitament till att minska antalet anställda eller befintlig personals löner, för att själv kunna uppfylla löneuttagskravet.

I slutändan har förändringen av lagstiftningen skapat oförutsägbara konsekvenser, där det verkar tveksamt om syftena med den förändrade lagstiftningen överhuvudtaget kommer att uppfyllas. Förändringen påverkar mindre företag där delägare använder löneunderlagsregeln positivt men det är långtifrån säkert att det stimulerar företagen att anställa mer personal.

Lagstiftaren borde enligt författaren tagit längre tid på sig och gjort en större utvärdering av fåmansföretagsreglerna alternativt skapat mer flexibla regler. Det har enligt författaren framförts förslag på bättre och mer flexibel lagstiftning än de lagförändringar som nu har införts. Löneuttagskravet och takregeln hade kunnat användas antingen var för sig eller kompletterat varandra för att motverka överkompensation utan att det hade tagit bort möjligheten att använda löneunderlagsregeln helt. Det hade även varit möjligt att införa en högre beskattning på utdelning och kapitalvinster inom gränsbeloppet för vissa delägare. Båda alternativen hade enligt författaren varit bättre än det kapitalandelskrav som nu har införts för att motverka överkompensation. Framförallt hade båda alternativen erbjudit en mer flexibel lösning och hade inte skapat samma incitament till omstruktureringar som lagstiftaren nu har skapat.

Referenslista

Författning

Aktiebolagslagen (SFS 2005:551).

Förordning (2013:719) om inkomstbasbelopp för år 2014.

Inkomstskattelag (SFS 1999:1229).

SFS 2013:1106.

SFS 2011:1271.

Förarbeten

Proposition 2013/14:1, *Budgetproposition för 2014 förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor.*

Proposition 2011/12:1, *Budgetproposition för 2012 förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor.*

Proposition 2005/06:40, *Reformerade beskattningsregler för ägare i fåmansföretag.*

Proposition 1993/94:234, *Vissa inkomst- och företagskattefrågor m.m.*, 14 april 1994.

Proposition 1989/90:110, *Regeringens proposition om reformerad inkomst- och företagsbeskattning.*

Promemoria, *Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014, Finansdepartementet, Skatte- och tullavdelningen, Fi2013/1535*, 15 april 2013.

Promemoria, *Det fortsatta 3:12-arbetet – ett särskilt uppdrag*, utgiven 3 juni 2004

Per-Olof Edin, Ingemar Hansson, Sven-Olof Lodin, *Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet*, 26 januari 2005.

SOU 2002:52, *Beskattning av småföretagare. Betänkande av 3:12 utredningen.*

Praxis

HFD 2012 ref 67 II.

RÅ 2010 ref 11.

RÅ 2009 not 68.

RÅ 2004 ref 61.

RÅ 2004 not 125.

RÅ 2004 not 162.

RÅ 1999 not 87.

RÅ 1997 ref 48.

Doktrin

FAR, *Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014 (Fi2013/1535)*, Stockholm den 7 maj 2013.

Lagrådet, *Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2014*, Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2013-06-19.

Sveriges Advokatsamfund, R-2013/0608, *Till Finansdepartementet Fi2013/1535*, Stockholm den 6 maj 2013.

Andersson, Mari, Saldén Enérus, Anita, Tivéus, Ulf, *Inkomstskattelagen en kommentar*, 14 upplagan, Norstedts Juridik AB, 2014.

Sandström, Kjell & Svensson, Ulf Bokelund, *Fåmansföretag skatteregler och skatteplanering*, 10 upplagan, Björn Lundén information AB, Mölnlycke, 2014.

Ericson, Peter, Fall, Johan, *Några ekonomiska aspekter på 3:12 reglernas utveckling*, Skattenytt 2013.

FAR, *FARs förslag till ändring av 3:12 reglerna*, 20 augusti 2013.

Tjernberg, Mats, *Förslaget till förändrade fåmansföretagsregler från 2014*, Skattenytt 2013.

Övriga källor

http://www.svensktnaringsliv.se/fragor/minska_skatt_pa_agande/forodande-kritik-mot-nya-312-regler_573300.html, *Förödande kritik mot nya 3:12 regler*, Publicerad 10 september 2013, i Svenskt näringsliv, hämtad den 6 maj 2014 kl 13:16.

<https://www.riksgalden.se/sv/omriksgalden/statsskulden/Statistik-ny/statslanerantan/?year=2014>, Hämtad den 8 maj 2014, kl 17:26.